

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: +420 210 310 584

E-mail: jiri.vinopal@soc.cas.cz

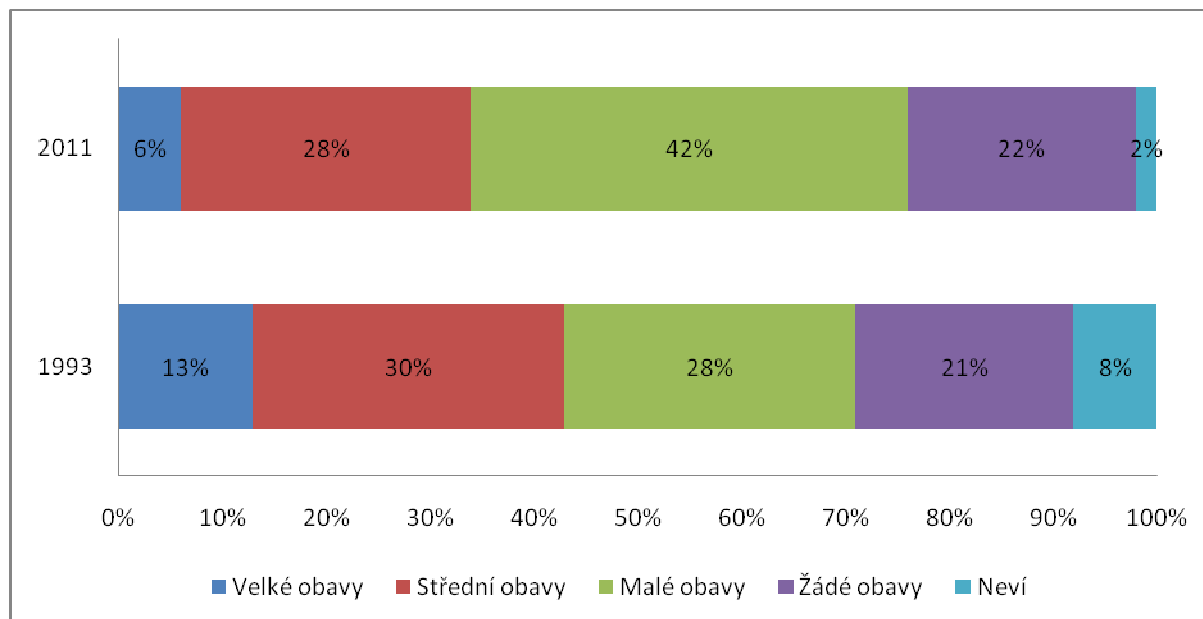
Obavy českých obyvatel související s jadernou energetikou v kontextu havárie elektrárny Fukušima

Technické parametry

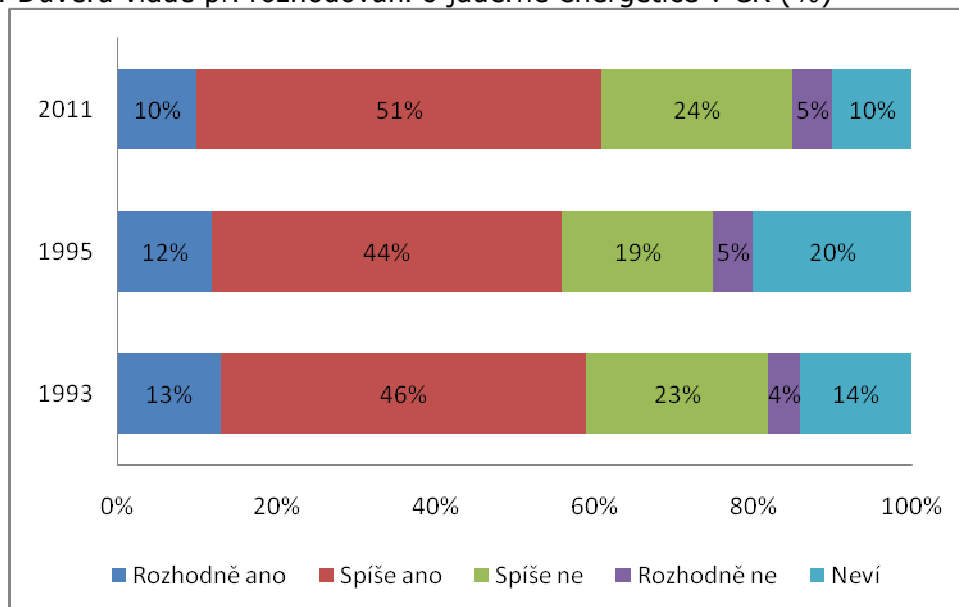
Výzkum:	<i>Naše společnost 2011, v11-04</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>4. – 11. 4. 2011</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>979</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OE.41, OE.42, OE.43, OE.45, OE.46</i>
Zveřejněno dne:	<i>24. 5. 2011</i>
Zpracoval:	<i>Veronika Holá, Jiří Vinopal</i>

Nedávná havárie jaderné elektrárny Fukušima je významnou událostí ovlivňující celosvětově postoje k jaderné energetice, podobně jako tomu bylo v případě havárie v Černobylu. V rámci dubnového šetření projektu Naše společnost proto Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., provedlo průzkum názorů obyvatel České republiky v této oblasti. Některé jeho výsledky lze přitom díky kontinuitě výzkumného projektu realizovaného CVVM srovnávat s výsledky průzkumů, které byly provedeny bezprostředně po Černobylské havárii nebo v průběhu dalších let.

Z aktuálního šetření je v první řadě patrné, že v současné době je obecná míra obav z jaderné energie nižší oproti roku 1993. Jen malé obavy pociťuje o 14 procentních bodů obyvatel více a naopak podíl takových, kteří vyjadřují velké obavy, se snížil na polovinu. Ženy vyjadřují o něco větší obavy, když častěji hodnotí své obavy jako velké nebo střední, muži je naopak častěji hodnotí jako malé nebo žádné. Rozdíly ve věku nebyly zjištěny stejně jako rozdíly mezi vzdělanostními skupinami.

Graf 1: Obavy z používání jaderné energie v ČR (%)¹

V souladu s relativně nízkými obavami české veřejnosti je také její důvěra vládě při rozhodování o jaderné energetice v ČR, když úplně nejčastěji se u české veřejnosti objevuje mírně pozitivní hodnocení „spíše ano“ (51% v roce 2011). Toto stanovisko je přitom z dlouhodobého hlediska poměrně stabilní a oproti polovině devadesátých let spíše ještě mírně posílilo. Rozdíly mezi ženami a muži, stejně jako mezi jednotlivými věkovými a vzdělanostními skupinami v tomto případě nebyly výzkumem zaznamenány.

Graf 2: Důvěra vládě při rozhodování o jaderné energetice v ČR (%)²

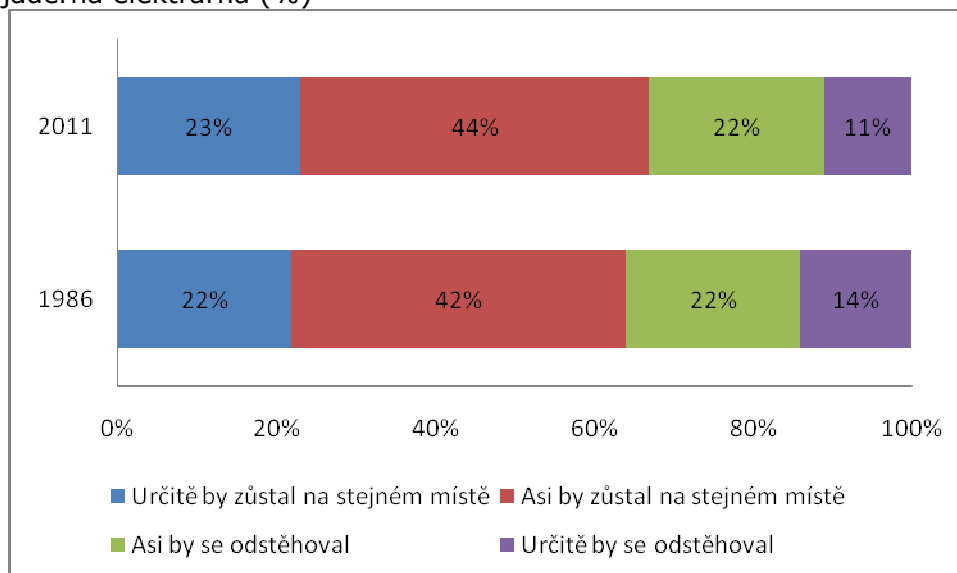
Indikátorem obav z jaderné energetiky je konečně také hypotetická otázka na to, zda by se lidé přestěhovali na jiné místo, pokud by byla v okruhu 20 – 30km od jejich bydliště postavena jaderná elektrárna. V tomto ohledu nejsou v názorech české veřejnosti oproti

¹ Znění otázky: „Pociťujete Vy sám obavy z používání jaderné energie u nás?“

² Znění otázky: „Důvěřujete vládě ČR, že správně rozhoduje o rozvoji jaderné energetiky u nás?“

dotazování v roce 1986, tj. po havárii v Černobylu, výrazné odlišnosti. Největší podíl občanů vyjadřuje stanovisko, že by „asi zůstali na stejném místě“ (44 %), pevně přesvědčena je o tom téměř čtvrtina české populace. Mezi věkovými a vzdělanostními skupinami nebyly zjištěny výrazné rozdíly. V souladu s obecně nižšími obavami u mužů je však patrná slabá tendence k tomu, že zatímco muži by častěji zůstávali na stejném místě, ženy by se spíše stěhovaly.

Graf 3: Odstěhování se v případě, že by byla v okruhu 20-30km od bydliště uvedena do provozu jaderná elektrárna (%)³

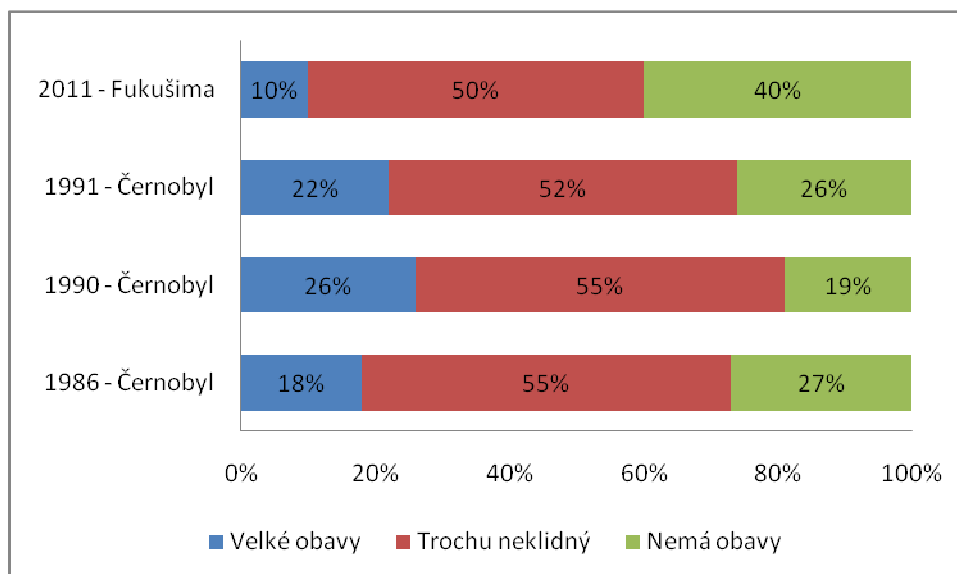
Pozn.: Pro rok 2011 byly odpovědi "nevím" vynechány ze zpracování za účelem porovnání s předchozími výzkumy.

Přímo k aktuálním událostem v Japonsku se vztahují otázky na to, zda v souvislosti s havárií jaderné elektrárny Fukušima lidé pociťují obavy o zdraví své nebo svých blízkých a zda podnikli nějaké kroky k ochraně zdraví. Obě tyto otázky přitom byly v dubnu letošního roku pro možnost srovnání záměrně položeny v podobném duchu, jak byly použity v návaznosti na havárii v Černobylu.

Z letošního šetření vyplývá, že v souvislosti s havárií jaderné elektrárny Fukušima pociťuje určité obavy o zdraví své nebo svých blízkých více než polovina obyvatel České republiky, ačkoli většina z nich se kloní k jejich popisu jakožto „určitého neklidu“. Oproti tomu dvoupětinový podíl české veřejnosti v této souvislosti žádné obavy nezažívá, přičemž o něco klidnější částí populace jsou i v tomto případě muži.

³ Znění otázky: „Jak byste se zachoval, pokud by ve vzdálenosti 20 až 30 km od Vašeho bydliště byla uvedena do provozu jaderná elektrárna?“

Graf 4: Obavy o zdraví své nebo svých blízkých v souvislosti s havárií jaderné elektrárny (%)⁴

Pozn.: Pro rok 2011 byly odpovědi "nevím" vynechány ze zpracování za účelem porovnání s předchozími výzkumy.

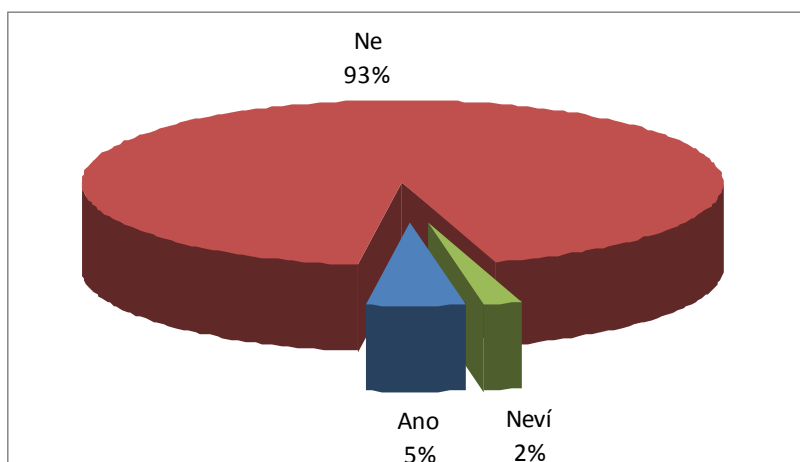
Při porovnání s daty z výzkumů realizovaných po havárii jaderné elektrárny Černobyl je patrné, že ačkoli byla tehdy česká veřejnost zneklidněna o něco více (velké obavy vyjádřilo o 9 procentních bodů dotázaných více, trochu neklidných bylo více o 6 procentních bodů), obecná míra obav je bezprostředně po obou událostech velmi podobná (v obou případech největší podíl lidí vyjadřuje pouze jisté zneklidnění). Z hlediska dnešních informací o reálném rozsahu a dopadech Černobylské havárie (v porovnání s reálnými dopady Fukušimské havárie na ČR) je tato podobnost poněkud překvapivá. Ovšem výsledky výzkumu z roku 1986 je třeba hodnotit nikoli s ohledem na reálné ohrožení České republiky, nýbrž s ohledem na informovanost veřejnosti. Je nepochybné, že její míra, jakožto i povaha informací, které byly o událostech v Černobylu a jejich dopadu veřejnosti přístupné, byla v roce 1986 zásadně jiná, než je tomu v případě současných událostí v Japonsku. Výsledky těchto otázek proto vypovídají o obecné míře obav, která je zřetelně determinována nejen objektivní povahou událostí, nýbrž také informacemi, které se o ní k veřejnosti dostanou. O tom konečně svědčí také intenzifikace obav na začátku devadesátých let, jehož jednou z možných příčin může být právě dodatečné uvolňování informací o skutečném rozsahu a dopadech Černobylské katastrofy.

O vlivu informovanosti (ať už o události samotné, nebo obecně o rizicích jaderné energetiky) pak také svědčí výraznější rozdíly v tom, zda lidé v souvislosti s havárií jaderné elektrárny Fukušima učinili nějaká opatření na ochranu svého zdraví, oproti tomu, jak se chovali po havárii v Černobylu. Zatímco v roce 1986 se k tomu přiznala téměř polovina obyvatel Československa (44 %), v dubnu letošního roku tak učinil pouze zanedbatelný podíl 5% obyvatel České republiky. Pro aktuální výzkum také platí, že nejsou zaznamenatelné rozdíly mezi muži a ženami, vzdělanostními či věkovými skupinami.

⁴ Znění otázky z roku 2011: „Pociťujete v souvislosti s havárií jaderné elektrárny Fukušima v Japonsku...“

Znění otázky z roku 1991: „Máte ještě dnes, po pěti letech od havárie v Černobylu obavy o zdraví své nebo svých blízkých?“

Graf 5: Opatření na ochranu svého zdraví kvůli havárii v jaderné elektrárně Fukušima⁵ (%)

⁵ Znění otázky: „Učinil jste v souvislosti s touto událostí nějaká opatření na ochranu svého zdraví?“